

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

підготовки магістра
спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійна програма Початкова освіта

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ» підготовки *магістра*, галузі знань *01 Освіта/Педагогіка*, спеціальності *013 Початкова освіта*, за освітньо-професійною програмою *Початкова освіта*

Розробник: Рославець Р.М, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Пріма Д.А.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти
Протокол № 1 від 29.08. 2022 р.

Завідувач кафедри

Пріма Р. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 2-ий ____
ІНДЗ: --		Семестр 1-ий ____
		Лекції 20 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 100 год.
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Рославець Руслана Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація (0503784270, roslavecj@gmail.com)

Дні занять: відповідно до розкладу
(<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі» є нормативним документом факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою теорії і методики початкової освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 «Початкова освіта» денної форми навчання.

Силабус визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу освітнього компонента «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі», забезпечує загальний та професійний розвиток магістра та спрямована на отримання поглиблених знань з теорії, методології, методів, основних положень науково-педагогічного дослідження, з основ організації наукової діяльності, на формування науково-дослідницької компетентності магістрів початкової освіти.

Науково-дослідницька компетентність магістрів початкової освіти – це динамічна, складна, комплексна, якісна, освітньо-професійна характеристика фахівців, яка інтегрує знання методології, організації, технології фундаментальних і прикладних наукових досліджень, дослідницькі вміння та навички, особистісні якості дослідника (цілеспрямованість, толерантність, чесність, об'єктивність, відповідальність, організованість, ініціативність, активність, наполегливість, допитливість, спостережливість, уважність, креативність, комунікабельність, академічна мобільність), визначає готовність і здатність оптимально й ефективно здійснювати наукову діяльність

відповідно до професійних функцій і завдань.

2. Пререквізити. Знання, уміння й навички, компетентності, яких набули здобувачі вищої освіти в процесі вивчення ОК: «Основи природознавства», «Інформаційні технології в початковій освіті», «Діяльнісний підхід у початковій школі».

Постреквізити. Знання, уміння й навички, компетентності, яких набудуть здобувачі освіти стануть необхідною основою для вивчення таких ОК, як: «Сучасний урок інтегрованого навчання в початковій школі засобами інформаційних технологій», «Теорія і методика викладання фахових педагогічних дисциплін».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення ОК «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі» є оволодіння майбутніми викладачами закладів вищої освіти методикою застосування сучасних навчальних технологій для подальшого використання в практичній діяльності (зокрема при викладанні природничої освітньої галузі).

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є освітні та виховні завдання; ознайомлення майбутніх викладачів з концептуальними і теоретичними положеннями про сучасні навчальні технології в початковій школі; підготовка здобувача освіти до моделювання лекції, практичного і лабораторного заняття за різними навчальними технологіями; формування життєвих, соціальних, громадянських компетентностей; формування практичних умінь і навичок використання сучасних навчальних технологій під час викладання ОК «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі»

4. Результати навчання (компетентності):

Інтегральна компетентність	Здатність компетентно розв'язувати задачі дослідницького та / або інноваційного характеру у сфері початкової й вищої освіти
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
	ЗК 3. Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу й синтезу.
	ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 4. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології й цифрові освітні ресурси в організації освітнього, наукового і виробничого процесів у галузі початкової та вищої освіти.
	СК 6. Здатність інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової й вищої освіти.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 2. Мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.
	ПРН 3. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері початкової та вищої освіти державною та іноземною мовами усно і письмово.
	ПРН 7. Планувати, організовувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері початкової та вищої освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати

	дослідження; робити обґрунтовані висновки.
	ПРН 10. Засвідчувати вміння критично і абстрактно мислити, генерувати нові ідеї (креативність), дотримуватись етичних вимог у перебігу професійної діяльності у початковій та вищій школі.

Soft skills:

- **системне, аналітичне та критичне мислення** (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі);
- **комунікативні навички** (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу);
- **навички командної роботи** (здатність до роботи з оточуючими людьми, до ведення – переговорів, до досягнення компромісів);
- **лідерство** (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі);
- **креативність, оригінальність та ініціативність** (здатність генерувати нові ідеї, варіативність мислення, свобода);
- **гнучкість і адаптивність** (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, вміння оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах).

Методи навчання:

- *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, Office 365), розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, робота з підручником/книгою, робота з інтернет-джерелами, робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами;
- *наочні*: ілюстрування, демонстрування, спостереження;
- *практичні*: розв'язування задач/кейсів, вправи, дослідні роботи, завдання, звіти, проєкт, проблемне навчання.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек	Лаб.	Пр	Сам. роб.	Конс.	*Форми, методи контролю/Бали
Тема 1. Методика вивчення основних навчальних тем ОК «Методика навчання природничої освітньої галузі»	14	2		2	10		УО – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Тема 2. Методика проведення практичних занять з ОК «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі»	30	4		4	20	2	УО – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Тема 3. Дослідницько-пошукова діяльність на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі»	29	2		4	20	3	УО – 2 б. МСК – 2 б. МСО- 1 б

Тема 4. Методика застосування комп'ютерно-інформаційних технологій навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	26	4		2	20		УФО – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Тема 5. Методика організації діяльності майбутніх учителів під час педагогічної практики	17	2		2	10	3	ПФО – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Тема 6. Інтерактивні методи навчання при вивченні природничої освітньої галузі.	16	2		2	10	2	УФО – 2 б. ПФО – 2 б. МСО- 1 б
Тема 7. Планування лекційних, практичних та лабораторних занять з методики викладання природничої освітньої галузі.	10	2		2	6		УЮ – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Тема 8. Методи контролю та їх класифікація. Методи практичної перевірки знань здобувачів вищої освіти	8	2		2	4		УЮ – 2 б. ЗД – 2 б. МСО- 1 б
Всього	150	20		20	100	10	40 б
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота (МКР1-30 балів, МКР2 – 30 балів)							60
ІНДЗ							—

* **Форми оцінювання:** усна (У), письмова (П).

****Методи оцінювання:** УЮ/ПЮ – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

Примітка: Moodle, Zoom, Meet – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Роль рефлексії у особистісно орієнтованому навчанні.
2. Роль і місце особистості педагога у реалізації різних підходів до навчання і виховання молодших школярів.
3. Особистісно орієнтована освіта і технології.

4. Розробити конспект уроку з природничої освітньої галузі з введенням у структуру уроку групових форм навчальної діяльності.
5. Історія виникнення технології організації групової навчальної діяльності школярів.
6. Понятійний апарат.
7. Підготувати фрагмент інтерактивного уроку в 4 класі.
8. Аналіз праць О. Адрелян, М. Войнштейна, О. Лабенко, Стіла Джінні, Мередіт Курта, Темпла Чарльза щодо розвитку критичного мислення молодших школярів.
9. Активізація пізнавальної діяльності учнів.
10. Культура розробки та впровадження педагогічних технологій.
11. Майстерність керування творчими роботами учнів.
12. Визначити спільні і відмінні особливості технологій розвивального навчання Л. Занкова та Ельконіна-Давидова.
13. Розробити план проведення колективно-творчої справи (за матеріалами виробничої практики).
14. Аналіз праць А.С. Макаренка і В.О. Сухомлинського приклади педагогічної технології «Створення ситуації успіху».
15. Розвиток критичного мислення на уроках у початкових класах.
16. Впровадження індивідуально-диференційованого навчання (з досвіду С. Логачевської).
17. Технологія групової навчальної діяльності молодших школярів.
18. Інтерактивне навчання в початкових класах.
19. Застосування інформаційних технологій в початкових класах.
20. Особистісне орієнтоване навчання й виховання в умовах переходу на нову систему навчання.
21. Діяльнісний підхід у формуванні мотиваційної сфери молодшого школяра освітньому процесі.
22. Система роботи по використанню нетрадиційних вправ і прийомів для удосконалення навички читання молодших школярів.
23. Розвиток творчих здібностей молодших учнів на уроках та в позакласній діяльності.
24. Метод проєктів на уроках в початковій школі («Я досліджую світ», українська мова, математика).
25. Впровадження ТРВЗ (теорія розв'язання винахідницьких завдань) в навчальний процес початкової школи.
26. Технологія організації рефлексії навчальної діяльності.
27. Технологія навчання у співробітництві.
28. Технологія шкільного уроку-діалогу.
29. Методика проведення міні-лекцій з курсу «Методики навчання природничої освітньої галузі»
30. Методика використання презентацій на практичних заняттях з навчального курсу «Методики навчання природничої освітньої галузі»
31. Методика використання методу проєктів з курсу «Методики навчання природничої освітньої галузі»
32. Ознайомитися із закладами перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика освітнього компонента. Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Теоретичні основи викладання методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до [Положення про поточне та](#)

підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою: 40 балів – поточне оцінювання, 60 балів – підсумкове оцінювання.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, фронтальне письмове опитування, виступи на практичних заняттях, самоконтроль, самооцінювання, перевірка результатів виконання різноманітних творчих завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем вищої освіти тощо.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за критеріями подано у таблиці 1 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, однак при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати 40 балів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувача вищої освіти у формі складання екзамену. Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти за його згодою.

Таблиця 1

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час аудиторних (практичних) занять

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
4	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу; здатний до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє інтегрувати знання й розв'язувати складні задачі, провадити дослідження та/або інноваційну діяльність з метою розвитку нових знань та процедур у сфері початкової й вищої освіти. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
2	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.

1,5	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
1	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, семінарів, підготовці наукових публікацій, конкурсах студентських наукових робіт, тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК:

виступ із доповіддю на секційному засіданні конференції, участь у майстер-класі – 5 балів;

підготовка наукової публікації у збірнику тез – 3 бали, у фаховому журналі – 5 балів;

- призове місце у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт – 20 балів (10 балів за наукову роботу, 10 балів за додатки до роботи (навчальні посібники, електронні та друковані матеріали).

Порядок присудження додаткових балів затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти (витяг із протоколу засідання кафедри № 1 від 29.08.2022).

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання. Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач/здобувачка освіти відсутній/-я з поважних причин (хвороба, працевлаштування за фахом, навчання з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування, технічна проблема й неможливість приєднатися до дистанційного заняття і т. ін.), він/вона може скласти викладачеві пропущений матеріал у день консультації викладача відповідно до графіка, затвердженого на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив/-ла впродовж семестру (з поважних причин), таким чином покращити свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії. Повторне складання екзаменів допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю

результатів навчання;

- посилання на джерела інформації під час виконання мультимедійних презентацій, виконання проєктів, написання тез, виступів тощо;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, методичної) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких фактів – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання ([Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Присутність усіх студентів на екзамені є обов'язковою.

У випадку, якщо за результатами семестрового оцінювання здобувач освіти набрав 75 балів і більше, він може погодитись на набрану кількість балів, коли ж кількість балів менша 75 балів або здобувач освіти бажає набрати більше балів, він здає екзамен. У випадку проведення підсумкового контролю загальна кількість балів складається із суми балів за виконання практичних завдань, балів набраних за ІНДЗ та кількості балів набраних здобувачем освіти на екзамені. Максимальна кількість балів, що може бути отримана студентами – 60.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям

1–59	Незадовільно	Гх	Необхідне перекладання
------	--------------	----	------------------------

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Андрущенко В. Високі педагогічні технології. Вища освіта України. 2007. № 2. С. 70–76.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін : навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : «КОНДОР», 2008. 272 с.
3. Ващенко Л. М. Інновації в освіті. Енциклопедія освіти / АПН України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юніком Інтер, 2008. – 140 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2003. 316 с.
5. Галузяк В. М. Педагогіка : навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. Вінниця : Віноблдрукарня, 2000. 200 с.
6. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи : теорія, практика, історія: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2014. 417 с.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І. М. Дичківська. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
8. Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів: Методичний посібник для вчителів початкової школи / О.І.Пометун, Л. В. Пироженко, О. А. Біда та ін. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2011. 304 с.
9. Калашнікова С. А. Запровадження кредитно-модульного підходу організації навчання у систему підвищення кваліфікації керівників закладів освіти : досвід Київського міського педагогічного університету імені Б. Д. Грінченка / С.А. Калашнікова, І.О.Линьова // Вища освіта України №3 (додаток 1) – 2009 – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». Київ : Гнозис, 2009. С. 399–403.
10. Сворцова С. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 клас / С. Сворцова <http://osvita.ua/school/materials/program/8793/>
11. Туркот Т.І Педагогіка вищої школи. [/westudents.com.ua/knigi/352-pedagogka-vischo-shkoli-turkot-ti.html](http://westudents.com.ua/knigi/352-pedagogka-vischo-shkoli-turkot-ti.html)

Додаткова література до навчальної дисципліни

1. Амосова М.Н. Славная осень. *Начальная школа*. 2006. №9. С. 78–80.
2. Балашова С. «Природознавство». 1 клас. *Початкова школа*. 2019. №5. С. 36–37.
3. Водолазська Т. Методи пізнання свого довкілля вибирають діти. *Початкова школа*. 2013. № 3. С.38–40.
4. Городецька А. Засідання екологічного клубу «Лісовичок». *Початкова школа*. 2018. №7. С. 32–35.
5. Грушинська І. Вивчаємо свійських тварин. *Початкова школа*. 2016. №2. С.37–40.
6. Грушинська І. Реалізація сезонного принципу навчання у процесі вивчення курсу «Я у світі». *Початкова школа*. 2014. №4. С.18–22
7. Заушнікова І. З досвіду роботи за підручником «Я досліджую світ» для 2 класу. *Початкова школа*. 2017. №5. С.15–18
8. Я досліджую світ 1 клас. / Ірина Жаркова. Підручник для Нової української школи. 2018 <https://pp-books.com.ua/uploads/Books...> <https://pp-books.com.ua>